

Preșcolăritatea și educația pentru valori

“Într-o țară așa de frumoasă, cu un trecut așa de glorios, în mijlocul unui popor atât de deștept, cum să nu fie o adevărată religie iubirea de patrie și cum să nu-ți ridici fruntea, ca falnicii strămoși de odinioară, mândru că poți spune: ”Sunt român!””(Alexandru Vlahuță)

Anul școlar 2022-2023, pentru educația timpurie a venit cu implementarea unui program educațional național de educație pentru valori din partea Ministerului Educației, program numit *JOC, RESPECT ȘI BUCURIE!*

Definite ca „idei abstracte despre ceea ce societatea crede că este bun, drept și dezirabil” valorile sunt aspecte definitorii ale identității culturale. Valoarea conține în structura ei o componentă cognitivă, una afectivă și una comportamentală. (Goodman, 1992). Valorile pot fi înțelese ca standarde stabile, reprezentând fundamentul care stă la baza acceptării sau respingerii normelor.

Transmiterea eficientă a valorilor se face în cadrul unui întreg proces în care individul are posibilitatea de a alege între variantele reale, în urma analizării consecințelor fiecărei opțiuni și, apoi, de a se exprima și acționa conform propriei alegeri. Acest proces de raportare la valori determină formarea atitudinilor, a conduitei personale, a comportamentului și, de aceea, el trebuie să înceapă din copilăria timpurie.

Scopul acestui program educațional național *JOC, RESPECT ȘI BUCURIE*, este formarea comportamentelor social- morale care stau la baza educației pentru valori a copiilor de 2-6 ani și crearea și cultivarea unor practici educative de calitate de către cadrele didactice din fiecare instituție de educație timpurie, având în vedere valori sociale, morale, etice, spirituale, care stau la baza personalității umane.

Una dintre cele mai admirabile calități ale umanității este speranța ei pentru o lume mai bună. Știind că un viitor mai bun înseamnă schimbarea prezentului, educația și învățarea sunt două căi cheie pentru satisfacerea acestei nevoi, deoarece educația implică noi cunoștințe, înțelegere, abilități și talente.

Provocarea cu care se confruntă educatoarele, astăzi mai mult ca niciodată, este de a defini, în contextul actual de schimbări constante, tipul de educație care poate duce la un viitor bun.

Putem spune multe despre cum ar trebui să arate acel viitor, dar munca efectivă este de a materializa acea viziune cu totalitatea experienței umane, cu aspectele ei materiale, emoționale, mentale și spirituale pentru bunăstarea individuală și socială. Există o nevoie clară de o abordare holistică și integrată, cu o perspectivă care să pună accent pe valorile care se află în țesătura cea mai

profundă a fiecărui individ, în inima celui mai mare.

Într-o realitate a unor astfel de schimbări bruște, care aduc atât un potențial enorm de bunăstare, cât și mari motive de îngrijorare, este o necesitate de necontestat să vedem clar legătura dintre calitatea educației și calitatea vieții.

O metodă foarte interesantă, pe care am descoperit-o tot căutând idei, prin care să implementez acest program la grupa coordonată de mine, este *COPACUL VALORILOR ÎN EDUCAȚIA COPILULUI*, o metodă implementată și utilizată pentru promovarea valorilor, în străinătate.

Să descoperim arborele valorilor: un instrument util, distractiv și educativ. Deși se poate utiliza arborele valorilor în moduri diferite, există trei părți distincte care trebuie abordate succesiv pentru a asigura utilitatea acestui instrument, dar și pentru înțelegerea demersului de către beneficiari. Cel mai important lucru la dezvoltarea copacului este ca toți copiii să fie implicați activi. În acest fel, pe lângă lucrul cu valori, ei învață să colaboreze, își dezvoltă abilitatea de a lucra în echipă.

1. Prezența exemple de comportamente și valori

Prima parte constă în prezentarea valorilor și a comportamentelor pe care preșcolarii să și le dezvolte, pe înțelesul lor. Coordonând o grupă mică, am ales împreună cu părinții preșcolarii 5 valori din lista recomandată de programul național.

Copii inițial nu știau ce înseamnă creativitatea, tradiții, empatia....Dar unele valori, cum ar fi prietenia sau respectul le erau deja familiare. Cu toate acestea ei nu știau explicațiile acestor valori, chiar dacă s-ar putea să le aibă deja la locul lor. Cu toate acestea este extrem de important să le explicăm de fiecare dată când lucrăm. Cea mai eficientă modalitate de a explica preșcolarii este folosind exemple. Aceste exemple pot fi din povești, din basme, evidențiind valoarea aleasă.

2. Identificați valorile care stau la baza unui comportament

După ce am avut grijă ca preșcolarii să intre în contact cu valoarea aleasă, în special cu cele descoperite pentru prima dată, este important să identificăm ce comportamente urmează să dezvoltăm. La fel, și în acest caz ne putem folosi de scurt metraje, de poveștile sau basmele cunoscute și îndrăgite. Imaginile ajută la identificarea valorilor.

De exemplu, am pregătit o serie de imagini, fiecare făcând referire la o valoare anume. Copilul a avut de identificat cât mi multe valori pe marginea imaginilor. Apoi colectivul poate fi împărțit pe grupuri și activitatea va fi mult mai distractivă.

3. Construirea unui arbore de valori

După ce pașii anteriori au fost parcurși, este timpul să ne construim arborele valorilor din grupă. În acest scop, fiecare grup trebuie să aducă la masă diferitele valori identificate de ei din imagini, din povești sau basme.

Sarcina copiilor va fi, ajutați de mine, să stabilească o ordine a importanței valorilor, de la cele mai importante, la cele mai puțin importante. Această parte este interesantă pentru că va fi necesar să se negocieze și să se discute. Probabil fiecare copil va avea o părere diferită despre asta. Cele două valori identificate ca fiind cele mai importante vor fi plasate pe ramurile superioare ale arborelui (desenate anterior). Valorile considerate mai puțin importante vor fi așezate pe partea inferioară a arborelui. Această activitate este utilă pentru stimularea dialogului în cadrul grupului. În plus, servește la justificarea alegerilor și la înțelegerea unor valori sunt importante și altele nu. Este un exercițiu foarte stimulant, deoarece făcându-l se pot dezvolta și alte valori, precum toleranța. Putem considera arborele valorilor o activitate completă, dar putem admite și mai multe variante. Se poate realiza în grup sau individual. Se poate realiza și la întâlnirile cu părinții.

Eforturile grădiniței, familiei și societății trebuie să fie comune, să aibă aceleași scopuri și obiective și anume de a educa viitori cetățeni responsabili pentru faptele proprii, de a dezvolta comportamente sănătoase prin educația pentru valori, liberi în deciziile pe care le iau, capabili de a se integra într-o societate în continuă schimbare.

BIBLIOGRAFIE

1. Dumitrana Magdalena, “Copilul, familia și grădinița”, Editura Comania, București, 2000
2. Sârbu Tănase, Etică: valori și virtuți morale, Editura Societății academice Matei Teiu Botez, Iași, 2005

**Profesor pentru învățământ preșcolar, Vlaicu Daniela
Grădinița cu program prelungit ”Dumbrava Minunată” Tulcea**